

VÝROČNÍ KONFERENCE MEZINÁRODNÍHO VÝBORU ICOM – ICDAD – Graz (Rakousko), Lublaň (Slovinsko)

Ve dnech 14.–20. října 2014 jsem uskutečnila služební cestu na Výroční konferenci mezinárodního výboru ICOM – ICDAD (Mezinárodní výbor pro užité umění a design). Letošní moto bylo "Collectors and Collections: their role in decorative arts and design museums" (Sběratelé a sbírky: jejich role v muzeích užitého umění a designu). Konference se konala na půdě muzea Schell Collection. Ze 42 účastníků bylo 32 kurátorů z devíti zemí (Rakousko, Česká republika, Německo, Švýcarsko, Slovinsko, Švédsko, Polsko, Japonsko, USA, ostatní byli studenti z University ze slovinského Mariboru).

Hostitelskou institucí bylo, příznačně ke zvolenému tématu, muzeum, které vzniklo jako soukromá sbírka v roce 1965 a v příštím roce oslaví 50 let výročí od založení. Majitelem sbírky je Hans Schell, vrcholový horolezec, průmyslník (majitel firmy Odörfner Eisenhof), který více jak polovinu života zasvětil své vášni – sběratelství kovových uměleckořemeslných předmětů (zámky, klíče, mříže, umělecká litina, pokladničky, pokladny, trezory, atd.). Muzeum vystavuje na ploše ca 2 500 m² více jak 13.000 sbírkových předmětů. Neustále rozšiřuje sbírky, akviziční činnost v minulosti probíhala hlavně na bazarech, v současnosti však už rodina Schell nakupuje pouze vybrané kusy na světových aukcích. Sběrka je veřejně přístupná, probíhají zde četné pedagogické programy pro studenty a širokou veřejnost. Přesto Schell Museum nebylo oprávněno k podávání žádostí o finanční příspěvky státu. Vedení muzea proto dlouhou dobu zápasilo o možnost zařadit se po bok státních muzejních institucí a ucházet se o příspěvky na podporu své činnosti. Prosazení této myšlenky do zákonné normy vešlo ve známost jako „lex Schell“.

Na konferenci jsem přednesla příspěvek s názvem Stříbrný poklad z Prahy. V tomto příspěvku jsem se věnovala jedné z nejnovějších akvizic Muzea hlavního města Prahy a to stříbrnému pokladu, které muzeum získalo v roce 2012. Jedná se o necelou půl tunu stříbra ve formě více jak 21 000 předmětů jako jsou flakony na parfémy, náramky, pudřenky, nástolce, poháry, pohárky, přívěšky, mince, medaile ad, které byly nalezeny v roce 2008 třemi ukrajinskými dělníky při opravě domu v ulici Duškové na Praze 5. Příspěvek představil nejnovější archivní zjištění o původu stříbrného pokladu. Oproti prvotním spekulacím, že se jedná o poklad ukrytý Židy před druhou světovou válkou, či poklad ukrytý před komunisty v roce 1948, se podařilo prokázat pozdější termín uložení pokladu (1957-1961), a také se podařilo najít skutečného majitele a tvůrce pokladu, jímž byl pražský stříbrník a kovotlačitel Václav Adamec. Dům, ve kterém byl poklad ukrytý, má ještě jednu pozoruhodnou historickou souvislost – v roce 1903 se zde narodil Julius Fučík. Tento fakt měl na zrušení firmy a uschování stříbra také vliv.

Z dalších přednášek je nutné zmínit příspěvky o sběratelích, kteří stáli u zrodu sbírek Uměleckoprůmyslového musea v Praze, který přednesla Helena Koenigsmarková. Annamarie V. Sandeck z Tiffany & Co. představila pátrání firmy po vlastních výrobcích, které nyní Tiffany & Co. nakupuje zpět do svých sbírek a k archivu návrhů doplňuje i samotné realizace. Tiffany & Co. nefunguje přímo jako muzeum, jedná se o archiv návrhů a výrobků, který je ale odborně spravován a předměty z rozsáhlé kolekce jsou zapůjčovány na výstavy do celého světa. Melissa M. Rinne z Národního muzea v Kyotu představila sběratele a sbírky tradičních japonských bambusových košíků. Věnovala se sledování etapy od konce 19. století, kdy byly bambusové košíky poprvé prezentovány v Evropě v rámci světových výstav, kde je nakupovali pracovníci uměleckoprůmyslových muzeí a zařazovali do sbírek. Melissa představila i současnou produkci, včetně pohledů do dílen s výkladem technologií a systému práce. Pozoruhodný byl i příspěvek Jana Normana, který se věnoval otázce sbírání plastických hmot. Ve Švédsku je toto již delší dobu důležité téma, k jehož rozvoji přispěl svojí akviziční a výstavní prací právě Jan Norman.

V Grazu proběhly prohlídky dalších muzeí, které jsou součástí Universum Museum Joaneum, jedno z nejstarších muzeí na světě, založené roku 1811 arcivévodou Johannem, který stáhl do Grazu po několika neúspěších ve vedení boje proti Napoleonovi. V současnosti se pod značkou muzea nachází celá plejáda zaměření: umělecká galerie Kunsthaus (2003, Peter Cook, Collin Fournier), historické Museum im Palais, přírodovědné muzeum, etnografické muzeum atd. Ředitel muzea je iniciátorem pozoruhodného projektu utvoření sítě muzeí, která se nacházejí ve druhých největších městech evropských států. Za Českou republiku je členem tohoto uskupení Moravská galerie v Brně.

Postkonferenční exkurze vedla do Slovinska do Lublaně. Hlavním cílem byly stavby Josipa Plečnika, dále prohlídka sbírek (výstavní budovy, expozice, depozitáře) Národního muzea, návštěva Bienále designu v Lublani.

Martina Lehmannová